

Sèrie 3

CRITERIS GENERALS

Pregunta 1

S'ha de desenvolupar una de les dues qüestions proposades.

La pregunta val 5 punts que es distribueixen de la següent manera:

3 per als continguts, i

2 per a la capacitat d'argumentació i d'anàlisi, l'ordenació de les idees i la coherència del discurs.

Avaluació dels continguts (3 punts):

No es tracta que l'examinand resolgui la qüestió amb respostes disperses sinó que elabori la seva resposta en forma de tema. Val a dir que si desenvolupa correctament i de manera coherent algun altre aspecte no indicat expressament en l'enunciat o el text proposat en una de les qüestions, se li pot assignar per aquest concepte fins a 1 punt, sense sobrepassar mai la puntuació de 3 punts.

Avaluació de la capacitat d'argumentació i d'anàlisi, l'ordenació de les idees i la coherència del discurs (2 punts):

Es valorarà la claredat de l'escriptura, la pertinença de les idees i la capacitat d'establir relacions entre les diferents qüestions proposades.

Pregunta 2

S'ha de desenvolupar un dels dos comentaris proposats.

El comentari de text es podrà puntuar amb cinc punts, distribuïts de la següent manera:

3 per als continguts, i

2 per als aspectes metodològics del comentari.

Avaluació dels continguts (3 punts):

El comentari de l'examinand no cal que se centri exclusivament en els aspectes assenyalats en l'enunciat, però els ha de tenir en compte; per tant, cada un d'aquests aspectes que no es resolgui en el redactat no sumarà la puntuació que li correspon. Val a dir que si desenvolupa correctament i de manera coherent algun altre aspecte del text proposat, no indicat expressament a l'enunciat, se li pot assignar per aquest concepte fins a 1 punt, sense sobrepassar mai la puntuació de 3 punts.

Aspectes metodològics del comentari (2 punts):

Es tracta d'avaluar la capacitat d'argumentació, l'ordenació de les idees, la coherència del discurs, la capacitat expressiva que demostrï l'examinand i, en general, els aspectes propis de la redacció. Un dels dos punts s'assigna al que és pròpiament metodologia de comentari (capacitat d'anàlisi del text, saber-ne extreure les idees de forma argumentada, establir vincles amb altres elements de l'obra i demostrar els coneixements dels aspectes retòrics de l'obra: mètrica, figures estilístiques, gèneres, etc.). No s'ha de valorar negativament una estructuració excessivament escolar (context, tema, estructura...). El que cal valorar negativament és que l'examinand prescindeixi de comentar el text i el prengui com a pretext per a una acumulació d'idees sense cap lligam amb el fragment proposat.

L'altre punt s'assigna als aspectes de redacció del comentari: fluïdesa, adequació del vocabulari, claredat en la redacció i puntuació.

No cal una nota específica per a cada un d'aquests dos aspectes. Les indicacions anteriors no són més que una pauta, que el corrector sabrà utilitzar prou per a establir la puntuació entre zero i dos punts.

Reducció per errors de llengua

- La reducció de nota ha de respondre a una valoració global dels errors comesos.
- Es restarà un punt de l'examen si hi ha errors greus d'ortografia, frases agramaticals, barbarismes flagrants, greus problemes de puntuació...
- Es restarà mig punt si conté menys errors greus (fins a quatre o cinc) o si els que hi ha no es consideren tan greus (dièresis, determinats usos dels relatius i dels pronoms febles, construccions dubtoses...). La suma de pocs errors greus i d'alguns errors lleus es penalitzarà amb un punt.
- Si els errors fossin molt greus o quantiosos, o impliquessin dificultats greus de comprensió, la reducció de la nota global podria arribar als dos punts.
- No es restarà de la puntuació si s'adverteixen errors atribuïbles a lapsus o per la presència de pocs errors lleus.
- Quan s'apliqui una reducció de la nota per alguns dels motius indicats, s'assenyalarà en l'espai destinat a tal efecte.

CRITERIS ESPECÍFICS

OPCIÓ A

[*El cafè de la Marina*, de Josep Maria de Sagarra]

1. a. Els tres punts corresponents a l'avaluació del contingut es poden assignar si l'examinand tracta els aspectes orientats en l'enunciat; és a dir:
 - Si explica que la Caterina és la filla gran (26 anys) d'en Libori, cafeter i pescador d'un poble de la costa empordanesa, prop del Cap de Creus (molt probablement el Port de la Selva); que és una noia somiadora i apassionada, que destaca pel seu caràcter sofert i coratjós, la seva enteresa i honestetat; que guarda un secret (que ha estat abandonada pel seu amant i ha hagut d'avortar); que suporta amb amargor les humiliacions constants al cafè de pescadors on treballa, el cafè de la Marina, així com la perspectiva d'un matrimoni de conveniència acordat pel seu pare amb un senyor rossellonès anomenat Bernat; que està secretament enamorada d'en Claudi, amb qui comparteix la mateixa solitud i els mateixos somnis de llibertat, i amb qui finalment acabarà casant-se i, imaginem, essent feliç. (1,5 punts)
 - Si esbossa els trets de caràcter dels dos personatges masculins que, juntament amb Caterina, conformen el triangle amorós que articula l'obra: en Claudi (un pescador malcarat, orgullós i alcohòlic que somia en fer les Amèriques, enamorat de Caterina) i *monsieur* Bernat, marxant de peix del Rosselló, representant dels valors de la ciutat i la seguretat material. També es valorarà que mencioni en Libori, cafeter i pescador, propietari del cafè on transcorre tota l'acció, vidu i pare de Caterina i Rosa, que vol aconseguir casar la filla gran amb un home de profit; la Salvadora, la mare de Claudi, de qui la Caterina rep suport i confiança; la germana petita de la Caterina, la Rosa, el casament de la qual prefigura el de Caterina amb Claudi; els clients del cafè, amb Rufina al capdavant, que murmuren sobre el passat de la Caterina i representen el caràcter pròxim, i també opressiu de la vida al poble mariner. (1,5 punts)

[*Bearn o La sala de les nines*, de Llorenç Villalonga]

1. b. Els tres punts corresponents a l'avaluació del contingut es poden assignar si l'examinand tracta els aspectes orientats en l'enunciat; és a dir:
 - Si explica que el final de la novel·la transcorre durant la celebració del Carnaval a Bearn, una festa que el poble s'havia acostumat a celebrar a pesar de les reticències del vicari. Dona Xima ha retornat de París feta una ruïna i la misericòrdia dels senyors, sobretot de dona Maria Antònia (que ja està una mica anada del cap), ha fet que trobi refugi a la casa. Dona Xima ha portat amb ella una capseta amb tres bombons verinosos, que l'han acompanyada en els darrers anys de desesperació a París, en què no l'ha deixada de temptar la idea del suïcidi. Al llarg de la nit de màscares, una festa que anirà adquirint trets grotescos, assistirem al moment en què cadascun dels tres personatges principals pren un dels bombons verinosos i mor: dona Xima, presa de la desesperació; dona Maria Antònia, per un descuit propi de la seva bogeria final; don Toni, afligit davant la mort

Proves d'accés a la universitat per a més grans de 25 anys

Maig 2017

imminent de la seva dona, i de la desaparició de Bearn tal i com l'havia conegut i viscut amb ella (1 punt);

- Si comenta la funció principal del personatge de dona Xima en el desenllaç de l'obra, de quina manera el seu retorn (la seva bellesa, joventut, grandiositat, esplendor... acabades) desencadena el final de Bearn: dels senyors, de la casa, de la festa. En un sentit literal, perquè els bombons enverinats de dona Xima seran la causa de les tres morts; i simbòlic, perquè el personatge encarna la temptació i, finalment, la caiguda (1 punt);
- Si explica que a l'epíleg es resol el misteri que està present en tota l'obra i al que s'al·ludeix des de la segona part del títol; això és, el misteri de la sala de les nines, la sala on es conserva "el vertader arxiu" de Bearn. Tancada durant més d'un quart de segle, la sala s'obre per fi al final de la novel·la, amb motiu de la visita a Bearn del doctor Wassmann i el seu secretari, dos Rosenkreuz del Centre Imperial d'Investigacions Maçòniques i Teosòfiques de Prússia enviats pel Canceller Bismarck per obtenir informació sobre don Felip de Bearn, avantpassat de don Toni. L'interès de la maçoneria (i d'un jove Freud...) per la figura de don Felip revela l'existència d'un arxiu que contindria secrets de la secta amb la que don Toni (i molt probablement dona Xima) havia estat lligat durant un breu període de temps (des de 1862 1 1866), així com d'altres secrets de Bearn. Davant l'oferta de l'ambaixada maçònica prussiana (l'arxiu a canvi de l'administració vitalícia de Bearn), don Joan decideix cremar tots els papers conservats a la sala de les nines, intentant complir així els desitjos de don Toni. Un món s'acaba, i només en sabem una petita part, la que ha vist i ens ha explicat don Joan; l'altra, els secrets de l'arxiu, els de les *Memòries* de don Toni, l'existència de les quals coneixem però que no llegim mai i que molt probablement no es publicaran, queda vedada al lector. A aquestes dues versions de la realitat, la coneguda o establerta i la secreta o inabastable, sembla referir-se el títol bimembre de la novel·la: "*Bearn o La sala de les nines*". (1 punt).

[Marinero en tierra, de Rafael Alberti]

2. a. Els tres punts corresponents a l'avaluació del contingut es poden assignar si l'examinand tracta, per separat o conjuntament, els aspectes orientats en l'enunciat; és a dir:
 - Si explica que el tema central del poema és la nostàlgia del mar, manifestada aquí a partir del desig de no morir lluny d'aquest. És important que analitzi les característiques mètriques del poema, format per tres estrofes de 3, 3 i 6 versos octosíl·labs respectivament. La rima, assonant, s'encadena al marge de les particions estròfiques, de manera que agrupa els quatre primers versos, d'una banda, i els vuit darrers, amb l'excepció del vers 11, que és lliure. Destaca el fet que tot el poema és un apòstrofe, així com la senzillesa del llenguatge; l'avançament més emocional que de contingut; la importància del vers que es repeteix, iniciat amb el verb en imperatiu ("llevadla al nivel del mar"), que intensifica el dramatisme de la súplica, la darrera voluntat del poeta davant la mort hipotètica que s'invoca a l'inici del poema; l'exclamació al llarg de tota la tercera estrofa, i el caràcter acumulatiu

Proves d'accés a la universitat per a més grans de 25 anys

Maig 2017

dels tres darrers versos, una concatenació que apareix reforçada per l'anàfora (la repetició de "y sobre"), que coincideix aquí amb l'efecte de la polisíndeton, i que expressa el goig davant d'allò que el poeta imagina amb entusiasme. (2 punts)

- Si mostra com el to del poema és coincident amb trets generals de *Marinero en tierra*: l'anhel per una vida al mar, que s'associa a l'aventura i la llibertat, la frustració per una vida lluny del mar, cert sentiment de pèrdua lligat a l'abandó de la infantesa, el gust per formes molt senzilles, que recuperen la tradició lírica popular. (1 punt)

Si l'alumne complementa la seva resposta de manera correcta i coherent amb alguna qüestió no explicitada estrictament en l'enunciat, però que hi és tanmateix pertinent, se li pot assignar per aquest concepte fins a 1 punt, amb el benentès que la puntuació global de la pregunta no sobrepassarà els 3 punts assignats al contingut.

[La casa de Bernarda Alba, de Federico García Lorca]

2. b. Els tres punts corresponents a l'avaluació del contingut es poden assignar si l'examinand tracta, per separat o conjuntament, els aspectes orientats en l'enunciat; és a dir:

- Si explica que el fragment és el que tanca el segon acte, en un moment de màxima tensió dramàtica que en certa manera anticipa i prepara la violència amb què clourà el tercer i darrer acte de l'obra. La sospita de la relació entre Adela, la filla petita de Bernarda, i Pepe el Romà, el promès d'Angustias, ha anat creixent al llarg d'aquest segon acte, sobretot de la mà de la Poncia i de Martirio, que no deixen d'advertir de la situació a Bernarda. L'escena que reproduïx el fragment seleccionat és una altra forma d'advertència: la violència amb què Bernarda i Martirio (i la gent del poble) reaccionen davant del terrible succés que narra la Poncia anticipa la desgràcia que espera a Adela, que en va intenta aturar-les. (1 punt)
- Si descriu l'objecte del diàleg (el terrible succés de la filla de la Librada), l'escena a què dona lloc (la violència de la gent del poble, a la que se sumen de forma acrítica Bernarda i Martirio) i la funció admonitòria que té en l'acció principal de l'obra. Així ho entén Martirio, que mira intencionadament a Adela, i la mateixa Adela, que en un gest d'identificació amb la filla de la Librada s'agafa el ventre (indicant així que ella també està embarassada, o que pot estar-ho). (2 punts)

Si l'alumne/a complementa la seva resposta de manera correcta i coherent amb alguna qüestió no explicitada estrictament en l'enunciat, però que hi és tanmateix pertinent, se li pot assignar per aquest concepte fins a 1 punt, amb el benentès que la puntuació global de la pregunta no sobrepassarà els 3 punts assignats al contingut.

OPCIÓ B

[*El Aleph*, de Jorge Luis Borges]

- 1.a. Els tres punts corresponents a l'avaluació del contingut es poden assignar si l'examinand tracta, per separat o conjuntament, els aspectes orientats en l'enunciat; és a dir,
- Si explica que es tracta de contes breus (“El muerto”, “La casa de Asterión”), o molt breus (“Los dos reyes y los dos laberintos”), amb excepció del primer i l'últim (“El inmortal”, “El Aleph”).
 - Si comenta l'adscripció de bona part dels contes del volum al gènere fantàstic i explica per què: perquè són contes on no hi ha ni vampirs ni castells encantats, però sí un trencament amb les lleis d'allò que coneixem com a real, introduint elements impossibles en la vida quotidiana, com passa a “El Aleph”.
 - Si exposa els principals temes i motius de l'obra i els il·lustra amb exemples: la identitat de l'ésser humà (“La casa de Asterión”), el temps i l'eternitat (“El inmortal”, “La escritura del Dios”), l'infinit (“El Aleph”), el laberint (“La escritura del Dios”, “Los dos reyes y los dos laberintos”), la fragilitat del coneixement (“Los teólogos”, “El Aleph”), la responsabilitat personal, sovint tràgica (“El muerto”, “*Deutsches Requiem*”, “Emma Zunz”).
 - Si analitza alguns dels recursos narratius recurrents: el recurs al tòpic del manuscrit trobat (“El inmortal”), la recreació d'un mite clàssic (“La casa de Asterión”) o d'un episodi històric (“*Deutsches Requiem*”), de presumptes tractats erudits (“Los teólogos”), falses confessions autobiogràfiques (“La otra muerte”, “El Aleph”), etc.

[*La colmena*, de Camilo José Cela]

1. b. Els tres punts corresponents a l'avaluació del contingut es poden assignar si l'examinand tracta, per separat o conjuntament, els aspectes orientats en l'enunciat; és a dir:
- Si descriu i interpreta de manera argumentada l'estructura temporal de la novel·la, que trenca deliberadament amb la cronologia. La duració de la història és breu (tres dies de desembre de 1943), però els fets no es narren en l'ordre en què van succeir. El desordre temporal se substancia en diverses anticipacions i retrospeccions dins d'un mateix capítol, i entre els diferents capítols que componen la història (si els volguéssim llegir ordenadament, segons el temps de la història, i no de la trama, caldria seguir la seqüència següent: I, II, IV, VI, III, V i Final). (1,5 punts)
 - Si explica que la manca de linealitat temporal implica que no hi ha continuïtat argumental, ni unitat a partir d'un personatge protagonista. L'estructura s'articula en torn a una trama dèbil, que va a la deriva, com els personatges, que són multitud, apuntant així al sentit del títol de la novel·la: la “colmena” com l'espai de la misèria i l'agonia col·lectives té a veure amb l'estructura fragmentada de l'obra (cada petit fragment de la trama és com una de les múltiples cel·les que conformen un rusc o “colmena”). (1,5 punts)

[Visions & Cants, de Joan Maragall]

2. a. Els tres punts corresponents al contingut es poden assignar si l'alumne/a tracta, per separat o conjuntament, els aspectes especificats en les preguntes, és a dir:

- Si situa el poema en el context del llibre, específicament en la secció segona, l'“Intermezzo”, entre les “Visions” i els “Cants”. Es valorarà que l'alumne relacioni les característiques generals del poema amb alguna de les característiques definitòries de la secció a la qual pertany: l'atracció per la natura i el paisatge, l'espontaneïtat en l'estil, etc. (1 punt)
- Si identifica i comenta el tema i el significat del poema: exaltació de la natura, a partir de la imatge de dues flors abandonades al mig del camí; i elogi de la poesia, en tant que art capaç d'immortalitzar la seva bellesa caduca. El jo poètic contempla dues flors que algú ha llençat en mig del camí. S'hi refereix en termes positius: destaca l'alegria de les dues flors, a pesar de la seva caducitat, i expressa el plaer que proporcionen a la vista. La seva caducitat contrasta amb la percepció d'eternitat de la poesia. (1 punt)
- Si analitza satisfactòriament alguns aspectes formals: el poema està format per tres estrofes de quatre versos amb rima encadenada consonant (abab), amb excepció del darrer vers, que és de rima assonant. Hi ha alternança entre els versos senars, que són llargs (decasíl·labs) i els parells, que són curts (hexasíl·labs), amb una única excepció al vers 8, que és decasíl·lab. S'usa un llenguatge planer. (1 punt)

Si l'alumne/a complementa la seva resposta de manera correcta i coherent amb alguna qüestió no explicitada estrictament en l'enunciat, però que hi és tanmateix pertinent, se li pot assignar per aquest concepte fins a 1 punt, amb el benentès que la puntuació global de la pregunta no sobrepassarà els 3 punts assignats al contingut.

[La plaça del Diamant, de Mercè Rodoreda]

2. b. Els tres punts corresponents a l'avaluació del contingut es poden assignar si l'examinand tracta, per separat o conjuntament, els aspectes orientats en l'enunciat; és a dir:

- Si situa el fragment a l'inici de la novel·la, al primer capítol; descriu el que passa en el fragment (el primer encontre amb en Quimet en un envelopat de la plaça del Diamant, al barri de Gràcia de Barcelona, on la Natàlia ha anat a ballar arrossegada per la seva amiga Julieta, que desapareix en la confusió de la festa; la indefensió que sent la Natàlia, orfe de mare; el joc de seducció d'en Quimet, de qui la Natàlia encara no sap el nom, però que se li imposa en la mirada, en el diàleg, en el ball, i qui fins i tot s'atreveix a canviar-li el nom...) i comenta els trets admonitoris de l'escena, tenint en compte el que succeirà immediatament després (com la Natàlia surt corrent, cap al tramvia, amb en Quimet al darrera; i després el festeig, la renúncia a la feina a la pastisseria, al seu promès Pere, i poc després el casament i els dos fills; la progressiva submissió de la Natàlia davant el caràcter possessiu, autoritari i

violent d'en Quimet; la progressiva pèrdua d'identitat que segueix al canvi de nom pel de Colometa...). (1,25 punts)

- Si explica que la veu narrativa correspon a la de la protagonista, la Natàlia, i analitza els trets fonamentals de la seva evolució: de la immaduresa, la fragilitat, la ingenuïtat i la submissió de la Natàlia (Colometa) a l'inici de l'obra, abans de la guerra, a l'experiència, la fortalesa, la maduresa i el dolor de la protagonista, durant la postguerra. (1,25 punts)
- Si analitza satisfactòriament alguns aspectes formals: que és en primera persona, que parla en passat, que transfereix a la sintaxi (on predominen les frases curtes, la juxtaposició, les repeticions...) l'estat anímic del personatge. (0,5 punts)

Si l'alumne/a complementa la seva resposta de manera correcta i coherent amb alguna qüestió no explicitada estrictament en l'enunciat, però que hi és tanmateix pertinent, se li pot assignar per aquest concepte fins a 1 punt, amb el benentès que la puntuació global de la pregunta no sobrepassarà els 3 punts assignats al contingut.